

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: *Dana Řeháčková*

Název bakalářské práce: *Marnivá krása: Motivace k úpravám obličeje injekčními metodami estetické chirurgie u mladých žen*

Počet stran: *(bez příloh): 78 (přílohy): 72*

Vedoucí bakalářské práce: *Mgr. Michal Josephy, Ph.D.*

Studijní obor: *SHV / FHS UK*

Dana Řeháčková se ve své práci zaměřila na výzkum motivace k úpravám obličeje injekčními metodami estetické chirurgie u mladých žen.

Proč tyto omlazovací zákroky tváře mladé ženy podstupují je otázka, která je zajímavá sama o sobě. Vedle nezřejmosti či jisté „paradoxnosti“ dílčích motivací je však neméně zajímavý i rámec, v němž jsou zasazeny:

Estetická chirurgie je na celosvětovém vzestupu (dle údajů ISAPS či AAFPRS). Někteří sociologové (např. Nina Degelová), ale i psychologové (např. Anna Borkenhagenová) předpovídají, že se postupem času vytvoří „nadvláda krásných“; společenská elita vlastní silné akcie krásy, které ji budou zvýhodňovat nejen na trhu práce či v rámci vyššího finančního ocenění (jak ukázal například ekonom Daniel Hamermesh či Jeff Borland a Andrew Leigh).

Instituce estetické chirurgie se pomalu, ale jistě horizontálně i vertikálně rozšiřuje a stává se svého druhu „módou“ či společenským trendem. V Brazílii, která patří co do počtu esteticko – chirurgických zásahů na druhé místo hned za USA, jsou tyto „zákroky“ výrazně subvencovány státem a v globálním měřítku platí, že neinvazivní resp. injekční metody podstupují ženy v čím dál mladším věku (s. 21, zdroj: ISAPS). Nabízí se tak otázka, zda lze motivaci k těmto zákrokům vysvětlit pouze za pomoci teorie racionální volby či přepočítáváním nákladů a zisků člověka ekonomického.

Autorka však k tématu přistupuje především ze své lokální perspektivy a dostupného sociálního dosahu, se kterým nás seznamuje

v úvodu své práce, když píše, že se stále častěji ve svém okolí setkává s atraktivními mladými ženami, které si nechávají za pomoci aplikací botulotoxinu a kyseliny hyaluronové vylepšovat či rejuvenovat svůj vzhled (s.6.).

Teoretická část práce je – vzhledem k vymezení tématu a výzkumné otázky – pojata interdisciplinárně. Autorka představuje základní pojmoslovný aparát, jehož osu tvoří pojmy: tvář, mládí, atraktivita, injekční metody estetické chirurgie a teorie motivace. Součástí této sekce je i přehled relevantního bádání na poli plastické chirurgie vs. motivace.

Ve výzkumné části autorka formuluje hlavní výzkumnou otázku, která podle jejího názoru nebyla uspokojivě zodpovězena, a to: *Co motivuje mladé ženy k úpravám obličeje injekčními metodami estetické chirurgie?*

Tuto otázku následně doplňuje třemi zpřesňujícími podotázkami zaměřujícími se na konkrétní motivy vedoucí k úpravám obličeje mladých žen a k volbě dočasných úprav obličeje namísto trvalých, a také na spojitost těchto motivací s životním stylem mladých žen. */Jaké jsou konkrétní motivy mladých žen k úpravám obličeje pomocí estetické chirurgie? Co motivuje mladé ženy k volbě právě dočasných úprav obličeje (injekcí), pomocí estetické chirurgie, před těmi trvalými (např. plastickými operacemi)? Jak souvisí motivace těchto mladých žen s jejich životním stylem?/*

K zodpovězení výzkumných otázek autorka volí kvalitativní design výzkumu, konkrétně pak metodu polostrukturovaného interview a jeho následné otevřené kódování a analýzu za pomoci metody zachycení vzorců a vytváření trsů.

Výzkumný vzorek osmi mladých žen byl vytvořen pomocí účelového výběru, jehož hlavními kritérii byla mladost (tzn. věk 18 – 25 let) a podstoupení vylepšení obličeje injekcemi botulotoxinu nebo kyseliny hyaluronové (případně obojího). Ostatní nastavená účelová kritéria ve výsledku vytvořila specifickou a homogenní skupinu. S ohledem na kvalitativní povahu výzkumu a použitou metodu autorka neopomene zohlednit celkový průběh dotazování a zaznamenávání rozhovorů, stejně tak i hodnocení kvality výzkumu a jeho etické náležitosti.

Interpretace získaných dat je představena v modelu „vnitřních“ a „vnějších“ okruhů motivace. V první skupině se můžeme setkat například s perfekcionismem, snahou o zlepšení sebehodnocení či sebereprezentace pomocí populárních selfies. Ve druhé pak kupříkladu s vlivem kamarádek, celebrit, módních trendů či konkurenčním bojem mezi ženami.

Součástí tohoto interpretačního modelu je i samostatná kategorie, která sdružuje motivační klastry specifické a / nebo nejednoznačné (jmenujme například vztah s matkou, budování fyzického kapitálu či posedlost tělem a jeho dokonalostí).

V závěru práce autorka výzkumná zjištění sklenuje a odpovídá tak na výzkumnou otázku i dílčí podotázky, přičemž zároveň reflektuje omezenou výpovědní hodnotu svých zjištění s ohledem na parametry výzkumného

vzorku. I přes to však na základě kritického zhodnocení svého přínosu naznačuje směr další cesty, po které by se mohl následný výzkum ubírat (např. socioekonomický status či často až chorobná touha po dokonalosti vlastního těla zvaná dysmorfofobie).

Z hlediska mého vedení a hodnocení bakalářské práce považuji za důležité podotknout, že výzkumná resp. metodologická část práce byla s ohledem na možná rizika pramenící z interdisciplinárního prolínání ve své elementární formě podstoupena „kontrolnímu“ posudku v rámci souborné zkoušky Společenské vědy v interdisciplinární perspektivě (SVIP). Hodnocena byla jako velmi dobrá, přičemž součástí tohoto posouzení byla spíše dílčí doporučení, nežli zásadní výtky, která studentka následně zohlednila v rámci své bakalářské práce, jenž podle mého názoru i ostatními náležitostmi (struktura, citační norma apod.) splňuje formální požadavky kladené na tento typ kvalifikačních prací.

Domnívám se zároveň, že přidanou hodnotou přesahující tento „formalismus“ představuje inspirativnost a nezřejmost některých výzkumných zjištění, která posunují kontext či úhel pohledu na vymezené pole bádání - což je mj. umožněno interdisciplinárním přístupem a fúzí poznatků několika vědeckých oborů.

Ačkoliv v tomto smyslu oceňuji odvalu a píli studentky, musím zároveň připustit, že se nedostatek přímé či hlubší zkušenosti s některými z těchto oborů podepsal na několika faktografických nepřesnostech či ne zcela pregnantních formulacích. Jsem si však zároveň jist, že by se tyto „vady na kráse“ podařilo z velké části eliminovat - pokud by k tomu byl v procesu finalizace práce dostatečný časový prostor.

S ohledem na výševedené práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji na rozhraní **výborné a velmi dobré.**

Michal Josephy, Ph.D.